

МАРК ТВЕН ТАЙНСТВЕНО ПОСЕЩЕНИЕ

Превод от английски: Нели Доспевска, 1989

chitanka.info

Когато неотдавна се установих в свой дом, най-напред ми оказа внимание един джентълмен, който заяви, че е оценител, свързан с Бюрото за вътрешни приходи. Казах му, че за пръв път чувам за неговия вид дейност, но че все пак много се радвам да го видя, и го поканих да седне. Той седна. Нямах нищо специално, което да му кажа, но все пак чувствувах, че хора, които са се издигнали до положението да имат свой дом, трябва да умеят да водят разговор и трябва да се държат с хората дружелюбно и приятно. И тъй, като нямах какво друго да кажа, аз го запитах дали смята да отвори дюкян в нашия квартал.

Той отговори утвърдително. (Не исках да се покажа невежа, обаче наистина се бях надявал, че ще спомене какви стоки възнамерява да продава.)

Дръзнах да го запитам:

— Как върви търговията?

А той ми отговори:

— Криво-ляво.

Тогава заявих, че ще наминем към дюкяна му и ако стоката му ни хареса, ще му станем клиенти.

Той изказа мнението, че ще харесаме заведението му достатъчно, за да се установим на него; изтъкна, че не си спомнял някой да се е отнесъл до него, а след това да го е изоставил и да е потърсил други от същата професия.

Това звучеше доста самодоволно, но като се изключи естественият израз на мошеничество, който се чете по лицата на всички ни, този човек имаше доста честен вид.

Не знам как точно стана, но малко по малко ние, тъй да се каже, се отпуснахме и се разбрахме — в разговорно отношение — и тогава всичко тръгна като по часовник.

Говорихме и говорихме, и говорихме — поне аз говорих; и се смяхме, и се смяхме, и се смяхме — поне той се смя.

Но през цялото време аз не отслабих бдителността си, използвах, както казват инженерите, „пълния капацитет“ на природната си ловкост. Бях твърдо решил да разбера какво е занятието му, въпреки неясните му отговори, и бях също така твърдо решил да изтръгна от него отговора, без той да се досети какво целя. Възнамерявах да го уловя хитро в капана. Ще му разкажа всичко за

собствената си работа и при този подвеждащ изблик на доверие той естествено така ще се разпали, че ще се забрави и ще ми разкаже всичко за *собственото* си занятие, преди да разбере накъде съм го насочил. „Момчето ми — казах в себе си аз, — ти нямаш понятие каква стара лисица стои насреща ти.“ Рекох му:

— Не можете да отгадате колко пари спечелих от сказките си тази зима и миналата пролет.

— Не, да пукна, ако мога. Чакайте... чакайте да си помисля. Може би около две хиляди долара? Но не, положително не. Знам, че не е възможно да сте спечелили толкова. Да кажем, хиляда и седемстотин долара?

— Ха-ха! Знаех си, че няма да отгатнете. Сумата, която получих за сказките си миналата пролет и тази зима, възлезе на четиринадесет хиляди седемстотин и петдесет долара. Какво ще кажете на това?

— Я виж ти, удивително... просто удивително. Ще си го отбележа. А казвате, че дори и това не е всичко, така ли?

— Всичко ли? Да ви се не знае, ами доходът ми от вестник „Дейли Уорхуп“ за четири месеца — около... около... хм, какво ще кажете, ако той възлиза на около осем хиляди долара например?

— Брей! Защо ли и аз не мога да плувам в такъв океан от долари. Осем хиляди! Ще си го отбележа. Гледай ти, човече! И на всичко това отгоре, както разбирам, имали сте и други доходи, така ли?

— Ха-ха-ха! Та вие, така да се каже, се намирате още в предградията. Ами книгата ми „Наивници в чужбина“ — цена 3,5 до 5 долара, според подвързията. Слушайте какво. Погледнете ме в очите. През последните четири и половина месеца, да не говорим за продадените преди това екземпляри, а просто за тези през последните четири и половина месеца, ние сме продали деветдесет и пет хиляди екземпляра от тази книга. Деветдесет и пет хиляди! Помислете си само. Да кажем, средно четири долара на екземпляр. Това, момчето, ми, прави приблизително четиристотин хиляди долара. Аз получавам половината.

— Велики боже! И *това* ще си отбележа. Четиринадесет хиляди седемстотин и петдесет... осем... двеста. Общо, да кажем, я гледай ти, я, цялата обща сума възлиза на около двеста и тринадесет или двеста и четиринадесет хиляди долара! Нима е възможно?

— Дали е възможно! Ако има някаква грешка, то е, че сумата може да е и по-голяма. Ако аз зная да смятам, то доходът ми за тази година трябва да е двеста и четиринадесет хиляди долара наличност.

Тогава господинът стана да си върви. Изведнъж ми мина неприятната мисъл, че може би бях си разкрил картите за нищо, като освен това изразяващите удивление възклицания на непознатия ме бяха изкусили значително да попреувелича цифрите. Но не; в последния момент господинът ми подаде голям плик и каза, че тъй съдържа рекламите му и че в него ще намеря всичко, което се отнася до работата му; също така, че ще бъде щастлив да му стана клиент — нещо повече, че ще бъде горд да има за клиент човек с такъв огромен доход и че по-рано смятал, че в града има няколко богаташи, но когато дошли да вършат сделки с него, открил, че те имали едва колкото да се издържат; и че всъщност толкова отдавна, отдавна не бил се срещал лице с лице с богат човек, с когото да разговаря и когото да докосне с ръка, че просто не може да се въздържи да не ме прегърне — дори би го сметнал за голямо благоволение, му *позволя* да ме прегърне.

Това ми достави такова удоволствие, че не се и помъчих да се възпротивя, позволих на този простодушен непознат да обвие ръце около шията ми и да пророни няколко успокоителни сълзи надолу по врата ми. След това той си отиде.

Веднага щом си излезе, аз отворих плика с рекламите му. Проучвах ги внимателно в продължение на четири минути. След това повиках готвачката и казах:

— Подръж ме, докато припадам! Нека Мери да обръща палачинките. — След време, когато дойдох на себе си, изпратих да повикат от кръчмата на ъгъла един артист и го наех за седмица да стои нощем и да псува непознатия, а от време на време да ми помага денем, когато стигна до някое трудно място.

Ах, какъв негодник бил той! Неговата „реклама“ не беше нищо друго, освен проклет данъчен формуляр, съдържащ редица нахални въпроси за частните ми работи, заемащи приблизително четири страници, напечатани с дребен шрифт — въпроси, които мога да отбележа, че бяха съставени по такъв ловък начин, щото и най-старият човек в света не би могъл да разбере какво целят повечето от тях, — въпроси, които при това бяха така редактирани, че караха човека да декларира действителния си доход в четворен размер, за да се

предпази от обвинение в даване на лъжливи сведения. Потърсих някой начин за измъкване, но такъв не се виждаше никъде. Въпрос № 1 покриваше така добре моя случай, също както един чадър би могъл да покрие мравуняк:

„Какви са били доходите ви през изтеклата година от занятие, търговия, професия, упражнявани, където и да било?“

И този въпрос беше подкрепен с тринадесет други също така подробни, най-скромният, от които искаше да съобща дали съм извършвал някакъв грабеж или обир на пътници и дали не съм се сдобил с имущество чрез палеж или друг някакъв таен начин, който да не съм упоменал в отговора на въпрос №1.

Явно беше, че този непознат ми бе дал възможност да се покажа истинска гъска. Всичко беше много, много ясно; така че аз отидох и наех още един артист. Въздействувал върху суетността ми, непознатият ме бе изнудил да декларирам доход от двеста и четиринадесет хиляди долара. По закон хиляда долара от това количество са необлагаеми — единственото облекчение, което можех да съзра, но то беше само капка в морето. Като се пресметне законният петпроцентов данък, излизаше, че трябваше да заплатя на държавата сумата десет хиляди шестстотин и петдесет долара подоходен данък!

(Тук мога да отбележа, че не сторих това.)

Познавам един много богат човек, чиято къща прилича на дворец, чиято трапеза е царска, чиито разходи са огромни, и все пак, както често пъти съм подразбирал от данъчните формуляри, той е човек без доход. В отчаянието си отидох при него за съвет. Той взе ужасните сметки за получените от мен суми, сложи си очилата, взе писалката си и готово! Аз станах бедняк! Това бе едно наистина ловко преобразование. Той го направи просто чрез изкусно боравене със сметката „приспадане“. Вписа моите „щатски, федерални и общински данъци“; вписа загубите ми поради „корабокрушение, пожар и т.н.“, „загуби от продажба на недвижимо имущество и пр.“, „загуби от продажба на добитък“, отбеляза изразходваното за „наем на жилище“, за „поправки, подобрения, лихви“, за „обложена в миналото с данък заплата като офицер от армията и флотата на Съединените щати“, както и други някои неща. Така той „приспадна“ удивително големи суми по всяко едно от тези пера. И когато свърши, той ми подаде документа и аз видях с един поглед, че цялата ми печалба през

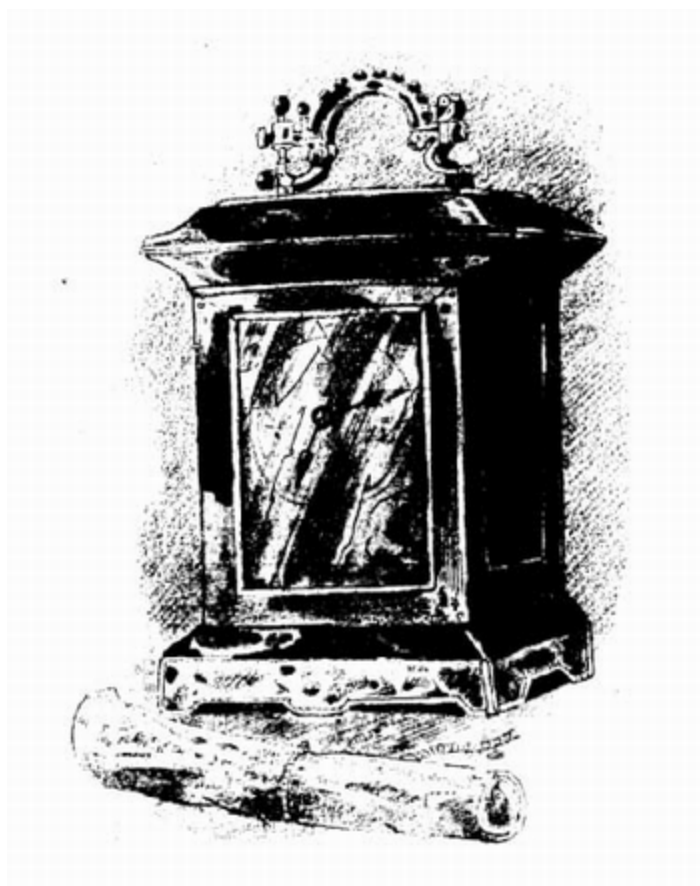
годината възлиза на *хиляда двеста и петдесет долара и четиридесет цента*.

— Хиляда долара — каза ми той — са необлагаеми с данък по закон. Сега остава само да отидеш да се закълнеш в истинността на този документ и да заплатиш данък за двеста и петдесет долара.

(Докато той произнасяше тази реч, малкият му син Уили задигна от джоба на жилетката му една двудоларова банкнота и изчезна с нея и аз се басирам за каквото и да било, че ако моят непознат посети утре това момче, то ще фалшифицира доходите си.)

— Ами вие — рекох аз, — вие винаги ли „приспадате“ по този начин от собствените си приходи?

— Е да, естествено! Ако не съществуваха тези единадесет клаузи в рубриката „приспадане“, всяка година щях да осиромашавам, за да поддържам това омразно, подло, грабителско и тиранично управление.

Този господин е измежду най-добрите от солидните ни граждани — хора с нравствена тежест, със здрав търговски морал, с безупречна

социална съвест, и затова аз се преклоних пред примера му. Отидох в данъчното управление и под обвинителния поглед на скорошния ми посетител се заклех едно след друго в истинността на редица лъжи, фалшификации и измами, докато душата ми се обви в дебел пласт от лъжесвидетелствуване, а самоуважението ми изчезна завинаги.

Но какво от това? То не е нещо повече от онова, което правят хиляди от най-богатите, най-гордите, най-уважаваните, най-почитаните и най-ухажваните хора в Америка. Така че не ме е грижа. Не се срамувам. Сега-засега просто ще говоря малко и ще отбягвам огнеупорни ръкавици, за да не придобия безвъзвратно някои лоши навици.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.